

Kontraintuitívne reakcie obetí násilia

Ide o reakcie, ktoré nezodpovedajú našim intuitívnym očakávaniam o tom, ako by mala osoba reagovať, keď sa stane obeťou násilia. Reakcie obetí sa môžu na prvý pohľad javiť ako nesprávne, nezmyselné, nelogické. V skutočnosti však ide o normálne reakcie v nenormálnych okolnostiach, v ktorých sa obeť ocitli.

intuitívne očakávania	kontraintuitívne reakcie obetí	
	prejavy	hlavné príčiny
<i>aktívna obrana (boj alebo útek)</i>	navonok pasívna reakcia (fyzické ochromenie, psychické ochromenie – disociácia)	Ide o jeden z typov inštinktívnej reakcie organizmu na situáciu ohrozenia. Nepodlieha vôľovej kontrole, nemožno z nej preto vyvodit', že obeť s konaním agresora súhlasí. Automaticky sa spúšťa v organizme najmä vtedy, ak obeť prežíva intenzívny strach , ak pociťuje bezmocnosť alebo ak ubliženie prichádza od osoby, ktorá požíva dôveru obeť .
<i>skoré vyhl'adanie pomoci a zdôverenie sa</i>	oneskorené zdôverenie sa (s odstupom týždňov, mesiacov, rokov, desaťročí)	Páchateľ môže násiliu pripisovať alternatívny, realite odporujúci význam , ktorým obeť mátie. Obeť sa môže domnievať, že zlé zaobchádzanie je normálne alebo že si ho zaslúži. Páchateľom násilia môže byť niekto, kto je ľuďmi vnímaný v pozitívnom svetle . Obeť sa preto obáva, že ak by sa zdôverila, ľudia jej neuveria. Ak je páchateľom osoba, ktorú má dieťa rado ; mlčaním ho chráni pred možnými neprijemnými následkami odhalenia. Pokiaľ je obeť na páchateľovi existenčne závislá (teda výživou, hmotným alebo iným zaopatrením alebo starostlivosťou na neho odkázaná), mlčanie je nevyhnutnou stratégiou prežitia.
<i>podrobné vyrozprávanie zážitkov</i>	strohá, útržkovitá výpoveď	Spomienky na traumatické zážitky sa vynárajú v podobe emócií, telesných stavov a zmyslových útržkov udalostí (napr. obrazy, zvuky, pachy), pričom blokujú mozgové centrá reči . Aj preto traumatizovaní jedinci (prinajmenšom spočiatku) nie sú schopní vyrozprávať súvislý príbeh o tom, čo prežili. Ak k násiliu dochádzalo opakovane, obeť si pamätajú zvyčajný scenár udalostí, teda ich spoločné znaky, ale pamäť na špecifické detaily jednotlivých udalostí je prirodzene oslabená . Kvalitu výpovede obeť negatívne ovplyvňuje nehodne vedený výsluch; blízky vzťah obeť k páchateľovi; strach , že narazí na nedôveru alebo akékoľvek necitlivé zaobchádzanie, či obavy z toho, čo bude nasledovať po výpovedi.

<p><i>neochvejnosť vo výpovedi</i></p>	<p>odvolanie výpovede (obeť najprv o násilí vypovedala, neskôr zážitky násilia neguje a neprejavuje záujem o to, aby sa prípad riešil trestnoprávnou cestou)</p>	<p>Na obeť môže byť vyvíjaný nátlak (emočné vydieranie, zastráňovanie) zo strany páchatel'a alebo iných ľudí. Deje sa tak najmä vtedy, ak páchatel'om je osoba z okruhu príbuzných alebo spoločensky významná a rešpektovaná osoba a trestnoprávne riešenie prípadu by narušilo dobrú povesť a stabilitu rodiny, inštitúcie, či komunity.</p> <p>Ak obeť opakovane naráža na prejavy nedôvery, očierňovanie, necitlivé zaobchádzanie alebo korupčné správanie ľudí z radov pomáhajúcich profesií, môže stratiť nádej na spravodlivosť.</p>
<p><i>zjavné symptómy traumatizácie</i></p>	<p>žiadne alebo málo výrazné symptómy traumy</p>	<p>Neexistuje žiadny univerzálny zoznam symptómov, ktoré by mali vykazovať obeť násilia. Niektoré symptómy vzbudzujú súcit a záujem o dieťa, iné symptómy skôr iritujú ľudí a prebúdzajú v nich tendenciu zaškatul'kovať dieťa ako problémové, zlé. Druh a intenzita symptómov traumatizácie je podmienená množstvom faktorov. Aj dieťa, ktoré nevykazuje zjavné symptómy traumatizácie, môže byť obeťou násilia. Symptómy traumatizácie sa môžu objaviť aj so značným časovým odstupom od násilných udalostí.</p>
<p><i>negatívne postoje k páchatel'ovi</i></p>	<p>pozitívne postoje k páchatel'ovi</p>	<p>Páchatel' nemusí obeti ubližovať sústavne a môže mať aj celý rad dobrých vlastností. Obeť ho preto nemusí vnímať rýdzo negatívne; môže k nemu môže pociťovať vďačnosť, obdiv aj lásku.</p> <p>Pokiaľ iní ľudia v sociálnom okolí prechovávajú k páchatel'ovi pozitívne postoje, obeť si môže uvedomovať, že zaujatie odlišného postoja by nebolo spoločensky akceptované.</p>

Čím dôkladnejšie porozumieme dynamike násilia, životnému kontextu obetí a zákonitostiam traumy, tým zrozumiteľnejšie pre nás budú reakcie obetí. **Nepochopenie kontrainuitívnych reakcií obetí môže viesť k neopodstatnenému spochybňovaniu ich dôveryhodnosti.**